

‘Natuurlijk Sterker’: geen oordeel over chemie, maar

nadruk op gezonde teeltwijze

Niet regels, maar natuurlijke kringlopen zijn leidraad voor Natuurlijk Sterker-label

Het Natuurlijk Sterker-label is een initiatief van drie kwekers. Ze kweken zonder chemische bestrijdingsmiddelen en kunstmest. Het verschil met biologische keurmerken zoals Skal is dat er geen ontheffing hoeft te worden aangevraagd als er onverhoopt geen biologisch uitgangsmateriaal beschikbaar is. ‘Natuurlijk Sterker komt voort uit een innerlijke motivatie om zo natuurlijk mogelijk te kweken, niet om regeltjes te volgen’, aldus een van de initiatiefnemers, Johan Vreugdenhil.

Auteur: Karlijn Santi Raats

Kwekerij Vreugdenhil-Mooimakers is een kwekerij van 8 hectare met een tuincentrum en aanlegservice in Eldersloo. Vreugdenhil levert aan de complete markt, van consument tot exporteur en alles wat daartussenin zit. Sinds 2014 werkt de kwekerij zonder chemie en kunstmest. In 2018 ontstond het label Natuurlijk Sterker, door Vreugdenhil-Mooimakers opgericht samen met Decohof Kwekerij in Overgoor en Boomkwekerij H. Veldhuis in Dalfsen.

Werkwijze

Johan Vreugdenhil legt uit: ‘De natuurlijke kringlopen zijn leidend bij de teelt onder dit label. De planten die onder het Natuurlijk Sterker-label zijn gekweekt, komen uit een gezonde, ziekteverende bodem. Ze hebben een sterk en uitgebreid wortelgestel met bodemleven. Hierdoor slaan deze planten beter aan dan planten die niet op natuurlijke wijze zijn gekweekt. De bladeren zijn dikker, groener en steviger, wat weerstand biedt tegen ziekten en plagen en andere stress van buitenaf.’

Hij vervolgt: ‘De planten worden verder uit elkaar gezet, zodat de wind en kou er goed omheen kunnen komen. Daardoor maken de planten zichzelf op een natuurlijke manier sterk. Ook krijgen ze op de kwekerij gewoon te maken met ziekten en plagen, zodat ze op een natuurlijke manier afweer ontwikkelen.’

Er wordt bij Natuurlijk Sterker gebruikgemaakt van onderbegroeiing, zoals kruidachtige planten. Ook worden grondstoffen circulair gebruikt door de inzet van organische reststromen zoals bladeren, hout en maaisel. Verwerkte materialen worden ingezet als compost, mulch en meststoffen. Natuurlijk Sterker-gecertificeerde kwekers gebruiken geen chemische bestrijdingsmiddelen of kunstmest en laten hun teelt eenmaal per jaar controleren door een onafhankelijk lab. Bedrijven die Skal-gecertificeerd zijn, voldoen ook aan de lidmaatschapseisen voor Natuurlijk Sterker.

Biologisch, maar niet officieel

Vreugdenhil is zeer positief over het Skal-label

5 min. leestijd

en ook lovend over de doelstellingen van Skal. Toch wilden hij en de twee andere initiatiefnemers hun label net iets anders insteken. Het verschil tussen het biologische Skal-label en Natuurlijk Sterker-label is dat er voor het laatste label geen ontheffing wordt aangevraagd voor uitgangsmateriaal.

‘Soms ontom je er als kweker niet aan om een stekje te kopen dat niet biologisch geteeld is, want biologisch uitgangsmateriaal voor sommige productgroepen is schaars. Dan hoef ik niet speciaal ontheffing voor die productgroep aan te vragen en kan ik gewoon aan het werk met dat uitgangsmateriaal. Onder het Skal-label mag dat ook, maar je moet daar eerst voor betalen.’

Vreugdenhil vat samen: ‘Natuurlijk Sterker wil geen kostenverhogend effect hebben. Als je kweekt onder het Natuurlijk Sterker-label, lever je niet in op de regels van Skal, maar je hoeft niet te betalen voor ontheffingen. Wij kweken dus biologisch, maar mogen het niet zo noemen omdat de teelt niet Skal-gecertificeerd is.’

Overigens kun je als Natuurlijk Sterker-gecertificeerd bedrijf tevens Skal-gecertificeerd zijn. ‘Maar dan nog pretenderen wij uniek te zijn, want Natuurlijk Sterker zegt veel meer over de meerwaarde van het product dan het certificaat “biologisch”. “Biologisch” wil feitelijk alleen zeggen dat jouw product wordt gecontroleerd. Het geeft aan wat de kweker níét mag. Natuurlijk Sterker verkondigt niet dat chemie slecht is voor de natuur, maar geeft zoveel mogelijk uitleg over een gezonde en natuurlijke manier van kweken, wat een voordeel is voor planten. Door zo min mogelijk nadruk op regels

‘Natuurlijk Sterker is een bedrijfsvisie. Anders werkt het niet’

te leggen, probeert het label de innerlijke motivatie van de kweker een podium te geven.’

Een ander verschil met Skal is dat het Natuurlijk Sterker-label alleen geldt als het hele bedrijf op de vereiste manier kweekt. Wanneer enkele productgroepen niet op natuurlijke wijze worden gekweekt, vervalt de certificering. ‘Natuurlijk Sterker is een bedrijfsvisie. Anders werkt het niet. Dat is een tweede bewijs dat de motivatie voor natuurlijke kweek vanuit onszelf komt, niet vanuit de markt.’

Mix van organische meststoffen en schimmels

Johan Vreugdenhil kweekt in de volle grond en kweekt daarnaast af in de pot. ‘Dan heb je iets meer bemesting nodig dan alleen organische mest. We doen niet aan kunstmest, wel aan bodemverbeteraars en organische meststoffen. Aanvankelijk pasten we alleen dierlijke organische mest toe, maar in het voorjaar duurde het te lang voordat deze op gang kwam. Nu werken we met de plantaardige meststof OPF-granulaat van Plant Health Cure, die al bij lage temperaturen vrijkomt. We zoeken nu een combinatie van dierlijke en plantaardige meststoffen, want dierlijke meststoffen stimuleren toch ook weer een deel van de groeiketen. Ze vullen elkaar aan. Ook passen we in de pot-

grond, die we zelf samenstellen en mengen, verschillende bodemverbeteraars, rhizosfeerproducten en mycorrhiza’s van deze leverancier toe. Die sluiten aan bij de natuurlijke omgeving van de plant, om het bodemleven weer op te bouwen op plekken waar dat ooit was afgebroken. Daarnaast werken we met producten van EcoStyle.’

Wortelstimulans en weerbaarheid

Stefan Even, teeltadviseur boomkwekerij bij Plant Health Cure, vertelt wat meer over de werking van een natuurlijke bodem op de plant. ‘Als producent en leverancier van bodemverbeteraars, plantaardige meststoffen, rhizosfeerbacteriën, mycorrhiza’s en plantversterkers komen wij bij veel kwekers, die wij begeleiden bij vergroening en teeltoptimalisatie. Hierbij is het uitgangspunt: werken vanuit bodem- en plantweerbaarheid, met als doel het kweken van een natuurlijk sterke plant. Een weerbare bodem kenmerkt zich door een goede structuur, voldoende nutriënten en een goed bodemleven, bestaande uit onder andere de juiste bacteriën, schimmels en wormen. De juiste balans is nodig voor een weerbare bodem. De bodembacteriën zorgen voor het vrijmaken en omzetten van mineralen voor voedingsstoffen die opneembaar zijn door de plant. Daarnaast zorgen de rhizosfeerbacteriën

Links teelt zonder mycorrhizae, rechts met

‘Wij kweken biologisch, maar het heet niet zo omdat de teelt niet Skal-gecertificeerd is’

en schimmels voor bescherming tegen belagers van buitenaf. In een weerbare bodem is deze natuurlijke bescherming van de wortel een onmisbare schakel. De mycorrhiza-schimmels vergroten de opnamecapaciteit voor water en mineralen, tot wel ongeveer 700 procent. Daardoor is het bereik van de wortels vele malen groter en wordt er efficiënter omgegaan met water en nutriënten die zich verder van de wortel bevinden. De plant zal hierdoor minder snel stress ondervinden en minder gevoelig zijn voor droogte en nutriëntentekorten in de directe nabijheid van de wortels. In de teelt zien we dat de toepassing van mycorrhiza's de wortelintensiteit zichtbaar vergroot. Maar zeker zo belangrijk is dat de aanslag- en overlevingskansen van de plant in de afzetketen sterk vergroot worden, waardoor inboet tot een minimum gereduceerd wordt.'

Volgens Even leidt de beperkte opnamecapaciteit van de (verplante) plant in combinatie met een slechte doorwortelbaarheid en een gebrek aan bodembiologie vaak tot problemen met de aanslag en weggroei: 'Een juiste plantvoorbereiding, waarbij de juiste biologie in het wortelmilieu wordt aangebracht, is van cruciaal belang voor een goede weggroei. Door mycorrhiza-producten toe te voegen bij aanplant, wordt de aanslag van de plant sterk bevorderd en uitval gereduceerd.' Zo wordt de plant natuurlijk sterker.

Afzet

Alhoewel de Natuurlijk Sterker-kwekers volgens Vreugdenhil vooral innerlijk gemotiveerd zijn en niet door de markt, kan Vreugdenhil prima meekomen in de handel. 'Er zijn allicht voldoende kwekers met een lagere kostprijs, maar misschien zitten die net op een andere markt. Dat maakt ook verschil. Uiteindelijk leveren wij gewoon een deel aan de reguliere markt.'

Investering in de toekomst

De kweker is al met al meer begaan met zijn werkwijze dan met de pecunia. 'Achteraf realiseer je je misschien dat je op een andere manier meer had kunnen verdienen. Maar ik heb op deze werkwijze ingezet en had het niet anders gewild dan zo. Buiten dat, was het een lange-termijninvestering. Ik verwacht dat Natuurlijk Sterker in de toekomst meer zal opleveren en dat we met dit label het verschil gaat maken.'

BE SOCIAL
Scan, lees & deel!